

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет філології та журналістики

Кафедра історії та культури української мови

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

НОВІТНЯ РИТОРИКА: ПРИЙОМИ І СТРАТЕГІЇ

підготовки здобувачів освіти
другого (магістерського) рівня

денної форми навчання

Силабус вибіркового освітнього компонента «Новітня риторика: прийоми і стратегії» підготовки здобувачів освіти другого (магістерського) рівня. 30 серпня 2022 р. 12 с.

Розробник:

Голоюх Л. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри історії та культури української мови.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри історії та культури української мови.

Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

проф. Богдан С. К.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Для здобувачів освіти другого (магістерського) рівня усіх спеціальностей	Вибірковий
Кількість годин /кредитів 120/4		Рік навчання: 1
		Семестр: 1
		Лекції: 10 год
ІНДЗ: є		Практичні: 14 год
		Самостійна робота: 88год
		Консультації: 8 год
Мова навчання	українська	
	Форма контролю: залік	

II. Інформація про викладача

[Голоюх Лариса Василівна](#)

Науковий ступінь – кандидат філологічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри історії та культури української мови

Контактна інформація: мобільний телефон (050)7138841

ел. пошта Holoikh.Larysa@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Новітня риторика: прийоми і стратегії» складено з орієнтиром на можливість вільного проєктування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти другого (магістерського) рівня у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

Освітній компонент «Новітня риторика: прийоми і стратегії» доповнює систему професійної підготовки фахівця будь-якої спеціальності у зв'язку з інтеграцією знань із філософії, логіки, психології, етики, комунікативної лінгвістики, педагогіки та ін.

Пререквізити/постреквізити.

Вибірковий освітній компонент «Новітня риторика: прийоми і стратегії» продовжує і поглиблює основні комунікативні компетентності, сформовані під час вивчення нормативного освітнього компонента «Українська мова (за професійним спрямуванням)» циклу загальної підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня, також освітніх компонентів «Стилістика та культура мови», «Методика навчання української мови» підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 035 Філологія. Українська мова і література та 014 Середня освіта. Українська мова і література.

Мета і завдання.

Мета освітнього компонента – формування риторично компетентної особистості, яка володіє знаннями і навичками ефективного спілкування в різних сферах діяльності, в тому числі професійній.

Завдання освітнього компонента:

- формування навичок ефективної мисленнєво-мовленнєвої діяльності;
- вивчення структури і правил складання промови як основної одиниці риторики;
- застосування законів логіки і правил педагогіки в моделюванні тексту промови;
- прийоми і стратегії суперечки, дискусії, диспути, полеміки;
- вивчення способів мовного впливу на співрозмовника і технік переконання;
- коректні (дозволені) і некоректні (недозволені) прийоми мовного маніпулювання в монологічних і діалогічних формах новітньої риторики;
- опанування теоретичних основ і практичних навичок нейтралізації некоректного маніпулювання («чорної» риторики);
- аналіз риторичних традицій Волинської філологічної школи.

2.Результати навчання (компетентності).

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про суспільство.

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Здатність бути критичним і самокритичним.

Здатність оволодівати сучасними знаннями і технологіями.

Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність працювати в групі, команді та автономно.

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, узагальнення та систематизації наукової інформації.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій і самовдосконалення інформаційно-цифрової грамотності впродовж життя.

Здатність створювати тексти різних жанрів і стилів та здійснювати їх лінгвістичний аналіз.

Програмні результати навчання.

Ефективна робота з інформацією: добір необхідної інформації з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критичний аналіз та інтерпретація її, впорядкування, класифікація й систематизація.

Знання принципів, технологій і прийомів створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною мовою.

Практичні навички проведення суперечки, дискусії, диспути, полеміки.

Теоретичні знання і практичні навички способів мовного впливу на співрозмовника і технік переконання.

Володіння практичними прийомами ефективної публічної комунікації та їх застосування у професійній сфері.

Softskills:

Когнітивні навички: здатність самостійно опрацьовувати наукові джерела, здатність логічно і критично мислити, навички науково-дослідницької діяльності.

Соціально-комунікативні здібності: вміння висловлювати власну думку, вміння працювати в команді, дотримуватися етики спілкування, дотримуватися норм наукового етикету.

Особисті риси: самопрезентація в різних соціальних обставинах, здатність вчасно і якісно виконувати поставлені завдання.

3. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи новітньої риторики						
Тема 1. Предмет, мета і ключові терміни новітньої риторики	15	2	2	10	1	5
Тема 2. Етапи підготовки промови	15	2	2	10	1	5
Тема 3. Прийоми логіки і педагогіки в новітній риториці	16	2	2	10	2	5
Разом за модулем 1	46	6	6	30	4	15
Змістовий модуль 2. Практичні прийоми і стратегії новітньої риторики						
Тема 4. Еристика в новітній риториці (теорія і практика суперечки)	23	2	2	18	1	5
Тема 5. Стратегії новітньої риторики і техніки переконання	15	2	2	10	1	10
Тема 6. Некоректні способи маніпулювання (чорна риторика) і прийоми їх нейтралізації	13		2	10	1	10
Тема 7. Риторичні традиції волинської філологічної школи кінця ХХ – поч. ХХІ ст.	23		2	20	1	10
Разом за модулем 2	74	4	8	58	4	35
ІНДЗ						50
Усього годин / балів	120	10	14	88	8	100

6.Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувачів освіти включає більш детальне опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до практичних занять (опрацювання наукової літератури, виконання завдань практичного спрямування, поданих у планах практичних занять).

Ефективність і результативність самостійної роботи здобувача освіти викладач виявляє на практичних заняттях, зокрема під час тематичного опитування, дискусій, обговорення проблемних завдань, мініпроектів, тестування, виголошення написаних промов тощо та фіксує в загальній оцінці за тему.

Питання для самостійної роботи

*Самостійна робота здобувачів освіти окремому оцінюванню не підлягає. Її результати мають бути продемонстровані на практичних заняттях очно або при виконанні завдань до практичних занять, розміщених в електронному курсі на платформі Moodle ВНУ імені Лесі Українки.

7.Індивідуальне науково-дослідне завдання.

Мета індивідуального науково-дослідного завдання – поглиблення та вдосконалення здобутих компетентностей із вибіркового освітнього компонента «Новітня риторика: прийоми і стратегії». Воно передбачає обов'язкову презентацію результатів на підсумковому занятті в аудиторії (за умов очного навчання) або із залученням платформи відеозв'язку (за умов дистанційного навчання).

Максимальна кількість балів за індивідуальне науково-дослідне завдання – 50.

Орієнтовні індивідуальні науково-дослідні завдання

1. Сформулюйте власні міркування про риторику як суспільне явище і науку (обсяг – до 1 сторінки).
2. Виберіть за власним уподобанням і прочитайте промову сучасного українського оратора. Здійсніть риторичний аналіз за орієнтовною схемою: 1) рід і вид риторики, які представляє промова; 2) структура промови; 3) головні тези промови; 4) аргументація, види аргументів; 5) експресивно-риторичні засоби.
3. Знайдіть у творах художньої літератури (на Ваш вибір) суперечку персонажів. Випишіть прийоми маніпулювання в суперечці.
4. Прочитайте промову сучасного волинського оратора (політика, вченого, громадського діяча, церковної особи – на Ваш вибір). Здійсніть риторичний аналіз за такою схемою: 1) рід і вид риторики; 2) мета й актуальність промови, її адресат; 3) структура промови; 4) раціонально-логічні мовні засоби; 5) експресивно-риторичні одиниці (тропи, риторичні фігури); 6) доречне/недоречне слововживання; 6) регіональна специфіка промови (проблеми, здобутки Волині, Луцька, інформація про відомих людей тощо).

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Здобувачі освіти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття відповідно до розкладу. Консультації відбуваються щопонеділка (15:00–16:00, корп. Н, каб.306).

З інформацією про засади поточного та підсумкового оцінювання у ВНУ імені Лесі Українки можна ознайомитися на сайті Університету ([деталі за посиланням](#)).

Оцінювання ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою і складається із суми балів за поточний контроль знань (максимум 50 балів) і балів за модульні контрольні роботи або усний екзамен (максимум 50 балів). Поточне оцінювання відбувається на кожному практичному занятті.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач освіти самостійно виконує практичні завдання та самостійну роботу, вказує джерела чужих думок у випадку їхнього використання. Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності визначена в Університеті [Кодексом академічної доброчесності](#) та [«Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Терміни підсумкового контролю і ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії. Пропущені з поважних причин заняття можуть бути відпрацьовані під час консультацій або на платформі дистанційного навчання Moodle (URL:<https://moodle.vnu.edu.ua/>).

V. Підсумковий контроль

Форма підсумкового семестрового контролю – залік. На заліку можна отримати максимум 50 балів, які додаються до балів за поточний контроль. Здобувачі освіти, які протягом семестру набрали 75 і більше балів, залік не складають. Здобувачі освіти, які протягом семестру набрали менше 75 балів, складають усний залік. Повторне складання заліку, в разі отримання незадовільної оцінки, допускається не більше двох разів: один раз викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Відповідно до [«Положення про організацію освітнього процесу на першому \(бакалаврському\) та другому \(магістерському\) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»](#) та [«Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#) оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом. Завдання із цих видів поточного контролю оцінюються від 0 до 100 балів.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях ті теми, які він пропустив протягом семестру.

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Риторика як суспільне явище і наука.
2. Роди і види риторики.
3. Основні поняття класичної і новітньої риторики.
4. Зв'язок риторики з іншими науками.
5. Етапи підготовки промови в новітній риторичі.
6. Поняття про суперечку. Види суперечки.
7. Структура доведення. Види аргументів.
8. Коректні і некоректні прийоми маніпулювання в суперечці.
9. Стратегії новітньої риторики і техніки переконання.
10. Поняття про маніпулювання. Коректні способи маніпулювання.
11. Некоректні способи маніпулювання (чорна риторика) і прийоми їх нейтралізації.
12. Риторичні традиції волинської філологічної школи кінця ХХ – поч. ХХІ ст.

VI. Шкала оцінювання знань здобувачів освіти на іспиті

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання/знання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано

60–66	Достатньо	Е	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Ех	необхідне перескладання

Оцінювання на практичних заняттях

На практичних заняттях №№ 1 – 4 здобувачі освіти можуть отримати максимум 5 бали. На практичних заняттях №№ 5, 6, 7 – 10 балів.

5/10 (максимальний бал, відмінні знання). Здобувач освіти демонструє глибокі теоретичні знання з теми практичного заняття, дає вичерпні відповіді на додаткові запитання, підтверджує власні міркування прикладами з наукових праць, називає авторитетні наукові джерела; вільно орієнтується в термінології; вільно виголошує промови; демонструє навички ораторської майстерності. Відповідь ілюструє активний науковий пошук, результат опрацювання не лише обов'язкової, а й додаткової літератури. Практичні завдання виконані не менш як на 90%.

4/8 (вище середнього рівня). Здобувач освіти опанував теоретичну і практичну частини навчальної програми, правильно виконав практичні завдання; дає вичерпну відповідь на питання. Відповідь містить незначні недоліки або неточності. Завдання виконані на 80-90%.

3/6 (загалом хороші знання). Здобувач освіти в цілому опанував навчальну програму; відповідь вичерпна, але має репродуктивний характер. Здобувач освіти демонструє належний рівень теоретичних знань і практичних умінь з новітньої риторики. Можливі недоліки: теоретичні міркування не підтвержені прикладами. Завдання виконані на 70-80%.

2/4 (середні знання). Здобувач освіти знає основні положення ОК, найважливіші поняття і категорії. Недоліки: в процесі аналізу не вміє визначити найсуттєвіші (типові) риси тексту промови; робить помилки в риторичних прийомах, неправильно визначає стратегію оратора (автора промови). Завдання виконані на 60-70%.

1/2 (мінімальні знання). Здобувач освіти має поверхневе уявлення про новітню риторику, називає основні поняття ОК, але не може їх пояснити, називає наукові терміни, але не знає їхнього значення. Відповідь на питання обмежується 2-3 реченнями – без прикладів, визначень і т.д. Здобувач освіти не може дати відповідь на додаткові запитання. Завдання виконані на 50%.

VII. Рекомендована література

1. Єгорова Т.Г. Ефективна комунікація: публічний виступ : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2018. 162 с.
2. Крикун В. Ю. Риторика : навч. посіб. Київ : Київський університет, 2019. 223 с.
3. Костусяк Н. М. Академічна риторика : навчальний посібник. Луцьк : Надстир'я, 2021. 128 с.
4. Костусяк Н. М. Академічна риторика та письмо : методичні рекомендації. Луцьк : Надстир'я. 2022. 44 с. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20860>.
5. Мацько О. М. Практична риторика : навч. посіб. Київ : Київський ун-т, 2019. 239 с.
6. Овчиннікова А. П. Риторика як суспільно-культурне явище.: курс лекцій. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 175 с.
7. Теслиук В. М. Основи красномовства : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2020. 523 с.
8. Фенко М., Мацюк З. Красномовство : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 163 с.